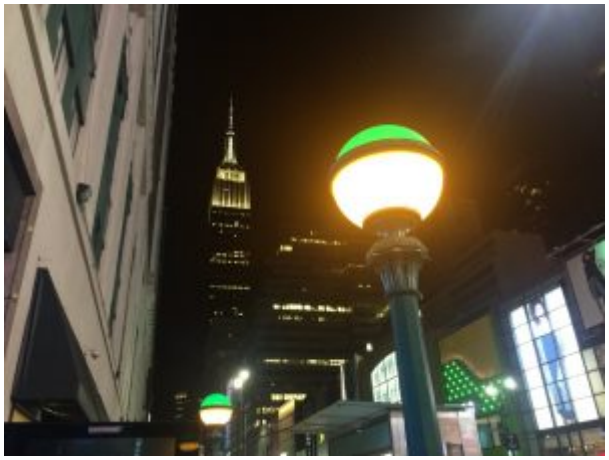

Lampy u vstupů do newyorského metra

17.12 2016 11:21, Redakce, Nezařazené

Dnes se podíváme na poněkud netradiční téma, a sice na osvětlení vstupů do stanic metra v americkém New Yorku. Pokud jste někdy New York navštívili, jízdu místním fascinujícím systémem metra jste si jistě nenechali ujít. U vstupů do drtivé většiny stanic (podzemních i nadzemních) je přitom možné narazit na typické kulaté svítilny různých barev. Méně často se pak objevují také jiná provedení tvarů světel, která jsou však rovněž barevně odlišená.

Kráčíte-li po ulici New Yorku a pátráte po stanici metra, je barevná lampa zpravidla to první, co upoutá vaši pozornost (zvlášť v noci). Lampy mají ovšem tři různé barvy – nejčastěji jsou k vidění zelené, méně často červené a úplně výjimečně lze narazit na žlutě zbarvené lampy. Po New Yorku v minulosti koloval vtip, který význam různých barev vysvětloval následovně: zelená barva značila „vstupte do metra“, červená „nevstupovat“ a žlutá znamenala „vezměte si taxi“. Jaký je ale skutečný význam těchto barev a kdy se v ulicích New Yorku barevné lampy objevily?

Původně byly všechny lampy u vstupů a výstupu z metra čiré a měly vyloženě informativní symboliku. Osvětlovaly přilehlé schodiště a jako maják upozorňovaly cestující na to, že právě na tomto místě je možné do metra vstoupit (nebo z něj vystoupit). Na počátku 80. let 20. století se ale město rozhodlo, že začne lampy barevně odlišovat. Účelem byla snaha usnadnit orientaci cestujícím, kteří se v systému metra pohybovali. Zelená barva měla značit místa, kde je možné z metra bez omezení vystupovat i do něj nastupovat, v případě žlutých šlo o částečný režim provozu, kdy byly turnikety po část dne průchozí obousměrně (zpravidla ve špičkách) a mimo špičku sloužily jen pro výstup z metra. Červená barva, jak už asi správně tušíte, znamenala, že dané schodiště vede k turniketu, kterým není možné do metra vstupovat, a tedy že jde pouze o výstup ze stanice.

Cestující ovšem barevnému rozlišení příliš pozornosti nevěnovali, a tak se dopravce rozhodl, že žluté lampy postupně z ulic zmizí, přičemž jejich účel měly převzít lampy červené. Tím se ale orientace ještě více zkomplikovala, protože červená znamenala současně, že schodiště slouží pouze pro výstup a v případě některých stanic i to, že schodiště je použitelné pro výstup i vstup v určitých časech. S příchodem odbavovacího systému MetroCard v roce 1994 a poklesem potřeby zaměstnanců, kteří hlídali turnikety, bylo možné zavést u řady původních výstupů z metra nový typ turniketů, který umožňoval obousměrný průchod pasažérů bez toho, že by na pohyb cestujících někdo musel dohlížet.

Díky tomu se řada původních červených lamp i zbylých žlutých (které předtím nebyly včas přetřeny) zazelenala a počet ryzích výstupů z metra (tedy těch s červenou lampou) výrazně klesl. S ohledem na to, že se na řadě míst pouze přetírala původní barva, došlo k tomu, že po několika letech začal původní odstín lampy dostávat navrch a při osvětlení přebíjel novější správné označení. Konkrétně se to stává výjimečně u původních žlutých lamp. Přes den, kdy lampy nesvítí, je jejich zbarvení zelené, avšak večer, když se rozsvítí, září do tmy výrazně žlutou barvou. Proto je nadále možné v New Yorku na žluté lampy v noci narazit, ačkoli se již čtvrtstoletí nepoužívají.

Většina lamp je řešena jako kulatých. Původně byly do barevného hávu oděny celé. Později se ale ukázalo, že celozelené nebo celočervené koule nevyzařují dostatek světla. Proto dopravce přikročil v roce 2002 ke změně, kdy je barevně opatřena jenom vrchní polokoule a spodní část je ponechána bílá, čímž je zajištěna dostatečná viditelnost. Přestože se tato změna začala prosazovat již v 90. letech, existuje dodnes spousta stanic, které mají původně zbarvené lampy (tedy po celém povrchu).

Pro většinu lidí cestujících v newyorském metru je význam lamp skrytý. Rodilí Newyorčané mají v sobě pohyb v labyrintu chodeb zřejmě zakódovaný v genech a nad barevným rozlišením obvykle vůbec nepřemýšlí, resp. mu ani nevěnují pozornost. Turisté na Manhattanu nejčastěji narážejí na zelené lampy, takže považují netradičně zbarvené polokoule za pouhý zdobný prvek vstupů, někdy se pak zcela chybně domnívají, že barva lamp značí trasu metra, která je pod povrchem vedena. Ačkoli původní účel – zlepšit orientaci cestujících – se nepodařilo splnit, představují lampy na rozích zábradlí zajímavý a jednoznačně identifikovatelný prvek spojený se systémem newyorského metra.

Url: Lampy u vstupů do newyorského metra